

Den värmländska kompetensförsörjningen

Storfors 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-09-10
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

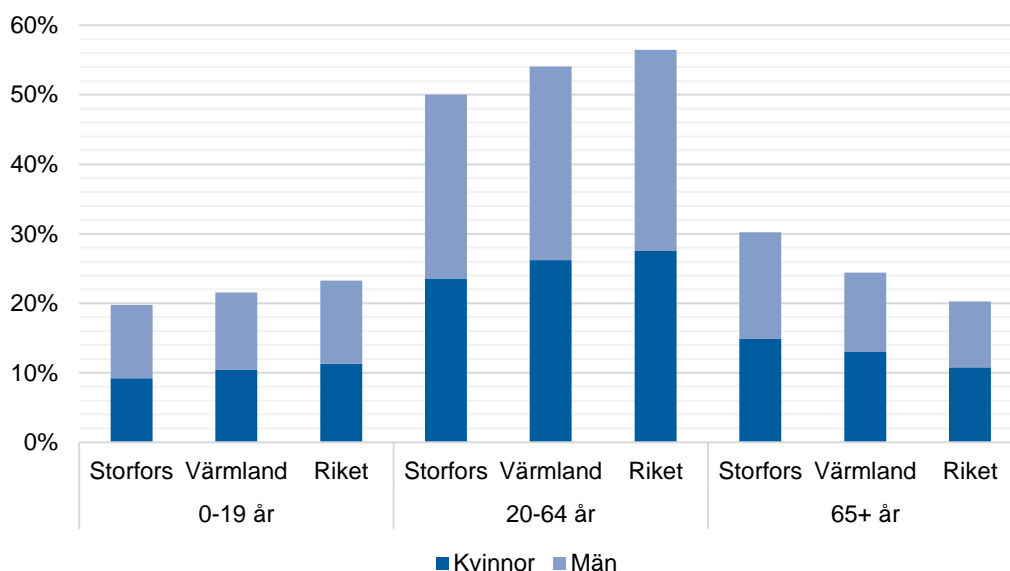
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	17
Utbildningsnivå	18
Sysselsättning	21
Arbetslöshet.....	22
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	25

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i kommunen, länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Storfors, Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Storfors skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

Storfors kommun har mindre andelar av befolkningen som är 0-19 och 20-64 år jämfört med Värmland och riket. Storfors har däremot en större andel av befolkningen som är 65 år och äldre. Kombinationen av en lägre andel i arbetsför ålder och en större andel äldre kan påverka kommunens försörjningsbörda negativt, då det är färre som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och fler som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	363	277	-86	-23,7%
	Män	418	342	-76	-18,2%
	Samtliga	781	619	-162	-20,7%
20-64	Kvinnor	928	738	-190	-20,5%
	Män	1 046	879	-167	-16,0%
	Samtliga	1 974	1 617	-357	-18,1%
65+	Kvinnor	589	590	1	0,2%
	Män	604	644	40	6,6%
	Samtliga	1 193	1 234	41	3,4%
Totalt	Kvinnor	1 880	1 605	-275	-14,6%
	Män	2 068	1 865	-203	-9,8%
	Samtliga	3 948	3 470	-478	-12,1%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Storfors kommun 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Storfors kommun sista december 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total minskning av befolkningen till 2040 prognostiseras till 12,1 procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska med drygt 18 procent, medan barn och unga förväntas minska med nästan 21 procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot öka med drygt tre procent.

Den förväntade befolkningsutvecklingen skiljer sig något åt mellan könen. Bland barn och unga och i den arbetsföra befolkningen förväntas antalet kvinnor minska mer än antalet män till 2040. Bland invånarna som är 65 år och äldre förväntas en större ökning av antalet män än av antalet kvinnor. Totalt sett är den förväntade minskningen till 2040 större bland kvinnor än bland män.

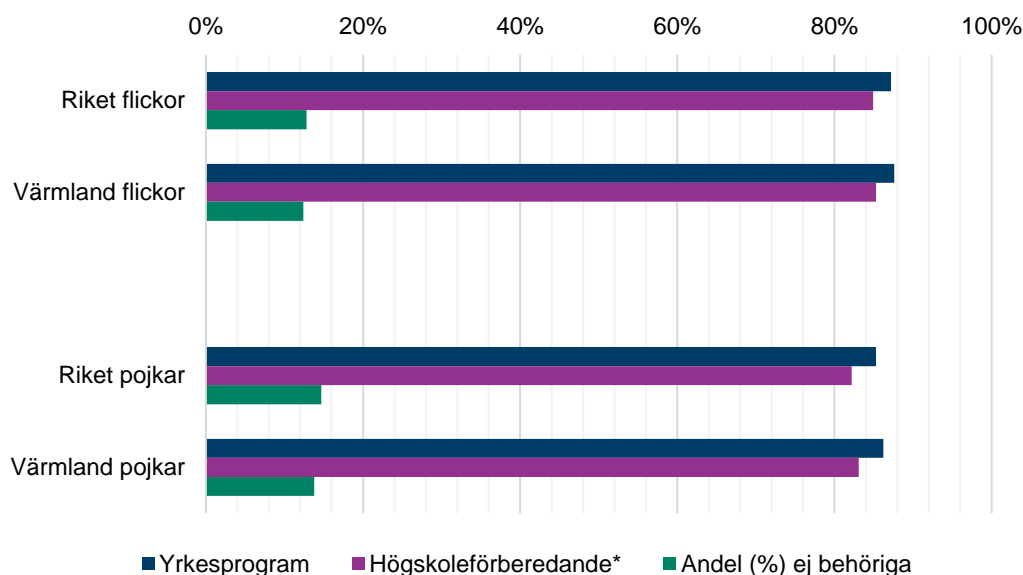
Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	145	119	-26	-17,9%
	Män	160	154	-6	-3,8%
	Samtliga	305	273	-32	-10,5%
70-74 år	Kvinnor	162	145	-17	-10,5%
	Män	179	158	-21	-11,7%
	Samtliga	341	303	-38	-11,1%
75-79 år	Kvinnor	138	114	-24	-17,4%
	Män	154	133	-21	-13,6%
	Samtliga	292	247	-45	-15,4%
80-84 år	Kvinnor	65	89	24	36,9%
	Män	62	94	32	51,6%
	Samtliga	127	183	56	44,1%
85-89 år	Kvinnor	41	72	31	75,6%
	Män	30	65	35	116,7%
	Samtliga	71	137	66	93,0%
90-94 år	Kvinnor	28	35	7	25,0%
	Män	17	29	12	70,6%
	Samtliga	45	64	19	42,2%
95+ år	Kvinnor	10	16	6	60,0%
	Män	2	11	9	450,0%
	Samtliga	12	27	15	125,0%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Storfors kommun 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas öka med drygt tre procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-79 år förväntas minska till 2040, men i de äldre segmenten förväntas en stor procentuell ökning. Männerna förväntas öka mer än kvinnorna i de äldre åldersgrupperna, medan kvinnorna överlag minskar mer än männen i de yngre grupperna. Detta sammantaget ger en prognosticerad ökning med 0,2 procent av andelen kvinnor 65 år och äldre, och en ökning med 6,6 procent av andelen män.

Vad gäller den påverkan på försörjningsbördan som kan bli en effekt av att andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar så skulle detta kunna lindras något genom att fler fortsätter arbeta efter att de fyllt 65 år. Dessvärre ser inte detta ut att kunna lindra försörjningsbördan i Storfors, eftersom även befolkningen 65-79 år minskar. Problemet med försörjningsbördan kan alltså förvärras ytterligare när man tittar närmare på åldersfördelningen i gruppen 65+ i och med att de allra äldsta, de som generellt sett är i störst behov av hälso- och sjukvård, ökar stort.

Gymnasiebehörighet

Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

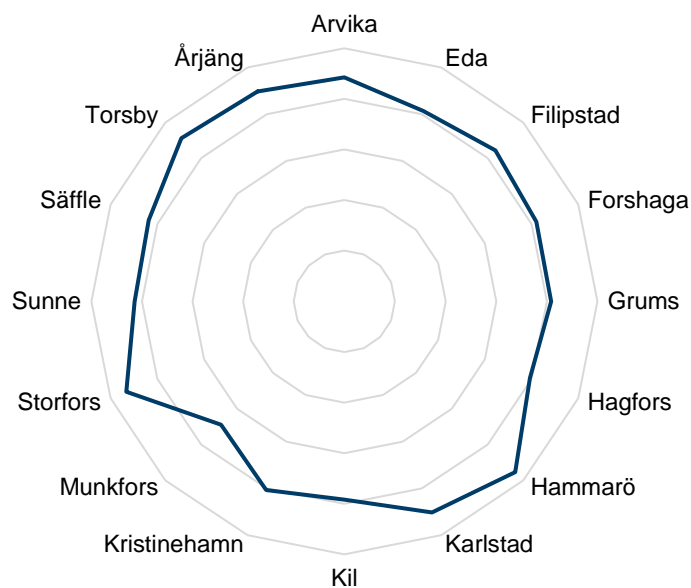
(Källa: Skolverket)

*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

Tyvärr är det för få barn i 2020/21 års kull i Storfors för att Skolverket ska kunna visa data, och därför visar vi här en jämförelse mellan Värmland och rikssnittet. När det är färre än 10 barn i en cell skyddas nämligen dessa data för att inga individer ska kunna identifieras. I den aktuella kullen var det mycket få elever som inte nådde gymnasiebehörighet, och när det är färre än 10 elever i den cellen i tabellen visas andelen som når behörighet som cirka 100 procent för att man inte ska kunna räkna baklänges. Men båda könen sammanräknade var det 93,3 procent av eleverna som gick ur nian med gymnasiebehörighet i Storfors aktuellt läsår (se Figur 3 på nästa sida).

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmlands län något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar.

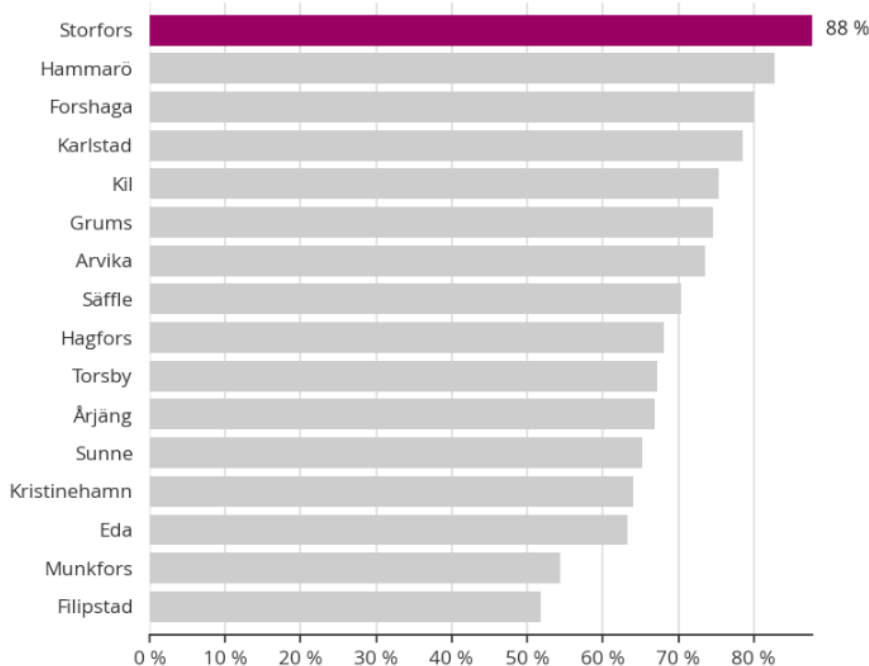

Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Grundskolan i Storfors kommun har den högsta andelen behöriga lärare av samtliga värmländska kommuner.

Källa: Skolverket

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2021
(Källa: SCB / Lärarförbundet)

I oktober 2021 hade motsvarande 88 procent av lärarna i grundskolan i Storfors kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Det innebär att kommunen har den fjärde högsta lärarbehörigheten i hela landet.

Av de sammanlagt 34 heltidstjänsterna i grundskolan i Storfors kommun (motsvarande 48 lärare) var det 30 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

Andelen behöriga lärare i Storfors ökar jämfört med året innan med två procentenheter. I hela landet ligger lärarbehörigheten på 71 procent, vilket är ungefär samma nivå som året innan.

Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

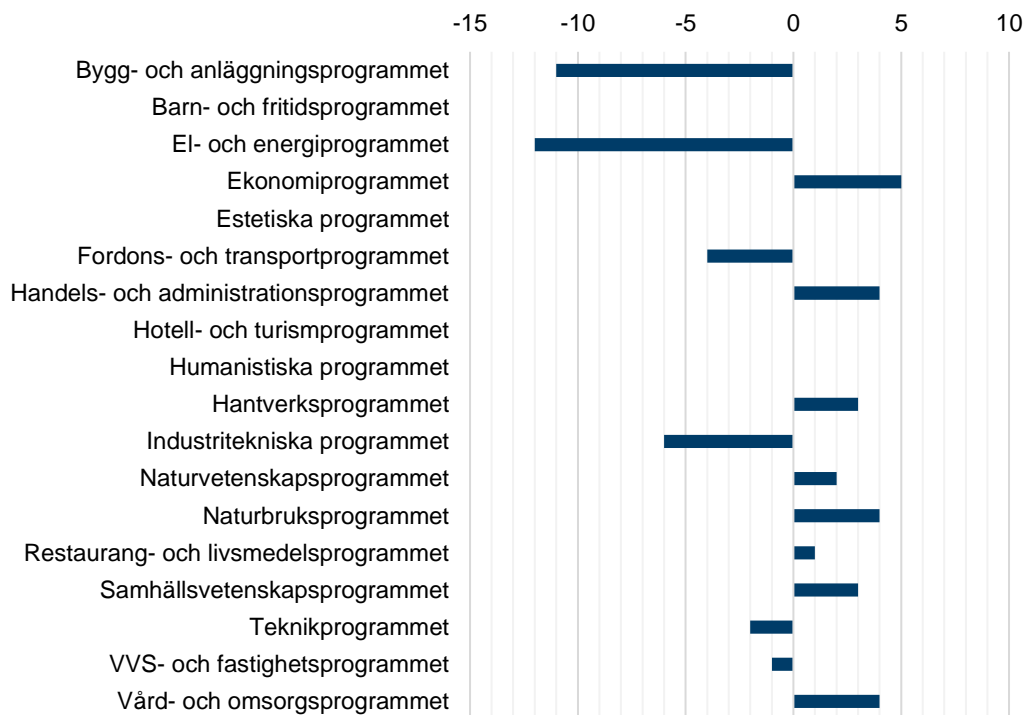
Text och diagram från Lärarförbundets årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=storfors-kommun>

¹ Senast uppdaterad 31 mars, 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder i många fall till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

Figur 5: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

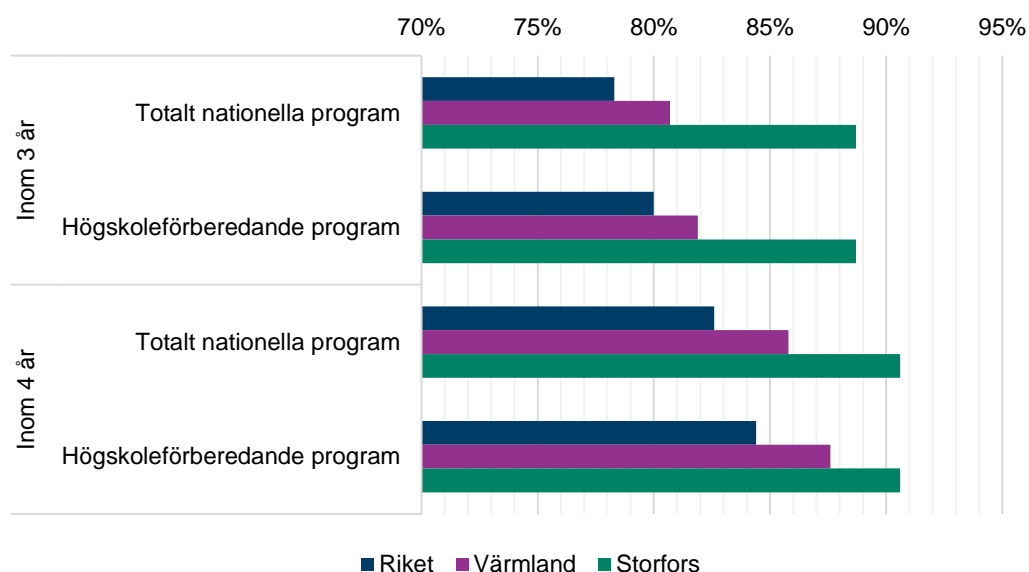
I diagrammet ovan visas utbildningar med en överblick av män till vänster om axeln och en överblick av kvinnor till höger om axeln.

Bland elever på gymnasiet 2019 som var folkbokförda i Storfors var det två program som hade en tvåsiffrig obalans, och i båda dessa fall var det en överblick av män – faktiskt enbart män. Aktuellt läsår hade inte bygg- och anläggningsprogrammet och el- och energiprogrammet några kvinnor som elever.

Kvinnorna har en större bredd på sina studieinriktningar, men väljer ofta teoretiska program före praktiska. Den största överbikten av kvinnor finns på ekonomiprogrammet, följt av handel och administration, naturbruk samt vård och omsorg.

Dessa ämnesinriktningar speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 6: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Dock inkluderar nationella program på läns- och riksnivå även yrkesprogram.

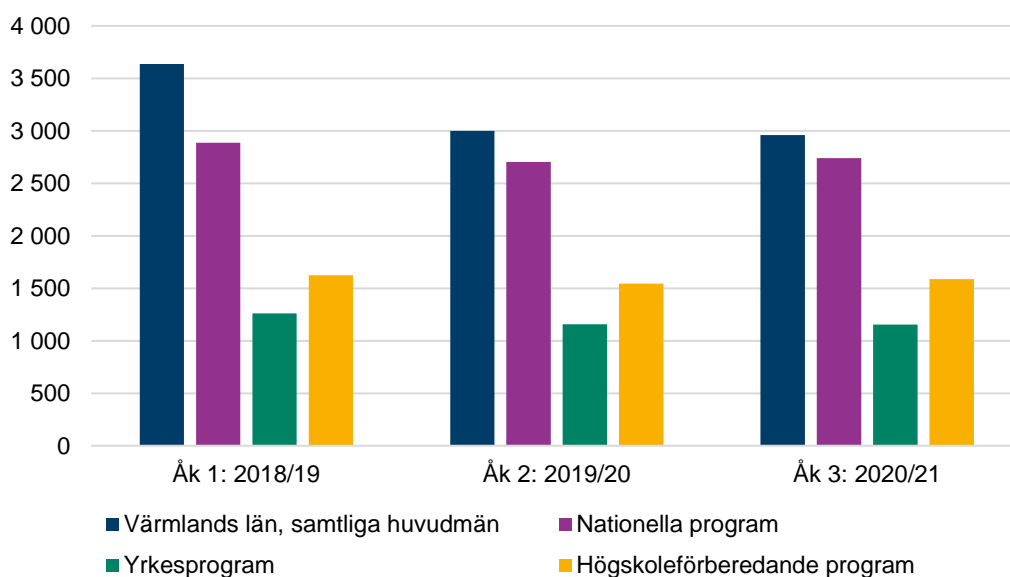
Genomströmningen i gymnasieskolan i Värmland är genomgående högre än snittet för riket. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år strax under 79 procent (74 procent i riket) och på fyra år knappt 83 procent (78 procent riket). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 82 procent (80 procent riket) och på fyra år nästan 88 procent (84 procent riket).

I Storfors var genomströmningen på högskoleförberedande program läsåret 2017/18 högre än länet och riket på både tre och fyra år. På tre år var genomströmningen nästan 89 procent och på fyra år nästan 91 procent.

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 7: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

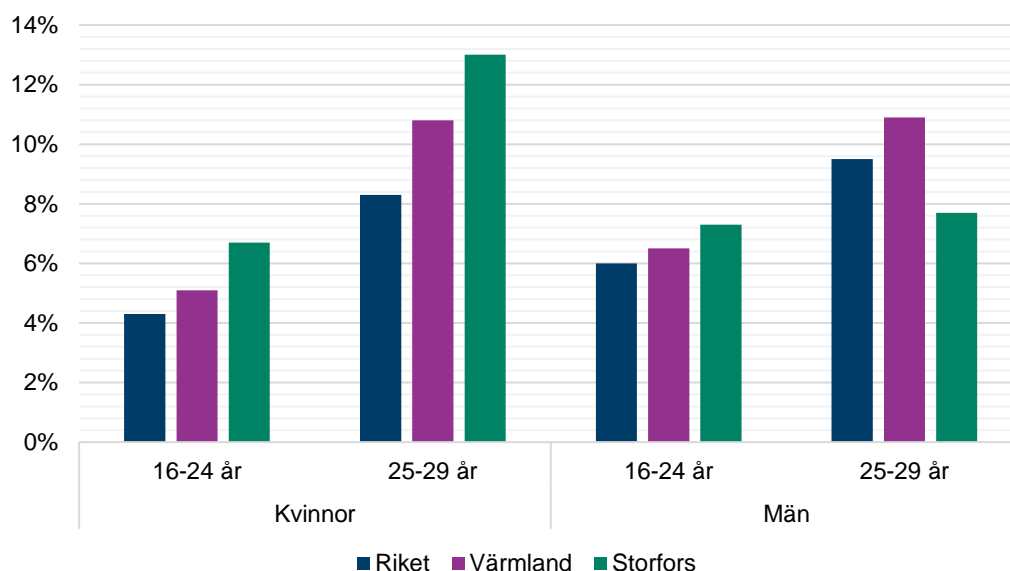
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 48 300 kr (2022)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

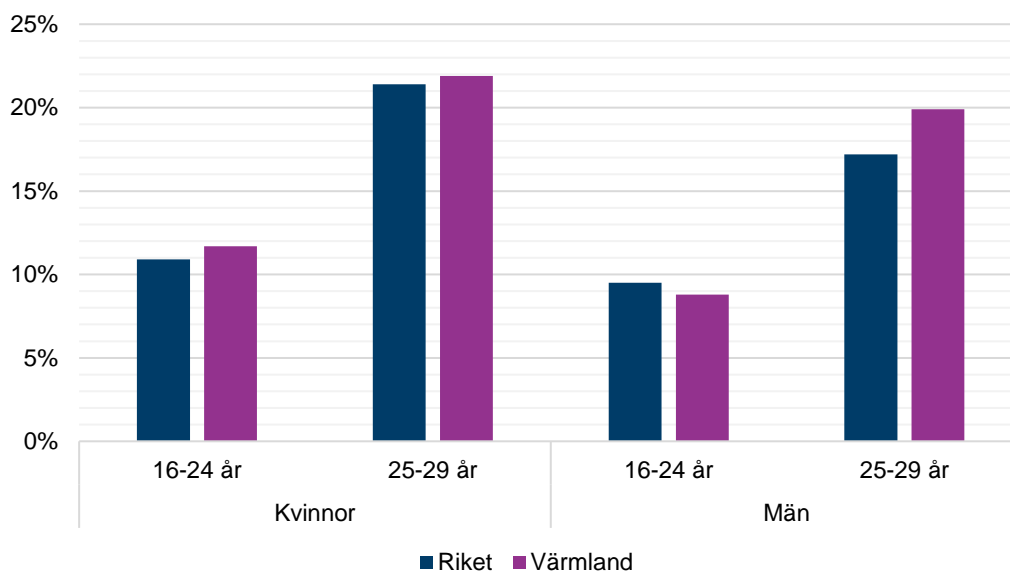
Personer som bor i Sverige men arbetar i ett angränsande land, alltså personer som vi kallar gränspendlare, är exkluderade ur statistiken på MUCF:s webbplats². För Värmlands del är det framför allt närheten till Norge som påverkar, och personer bosatta i Sverige som arbetspendlar till Norge är borträknade för alla år från och med 2007.

Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Storfors över både Värmland och riket som helhet i samtliga grupper förutom män 25-29 år. Skillnaden mot länssnittet är störst i gruppen män 25-29 år, och minst bland män 16-24 år.

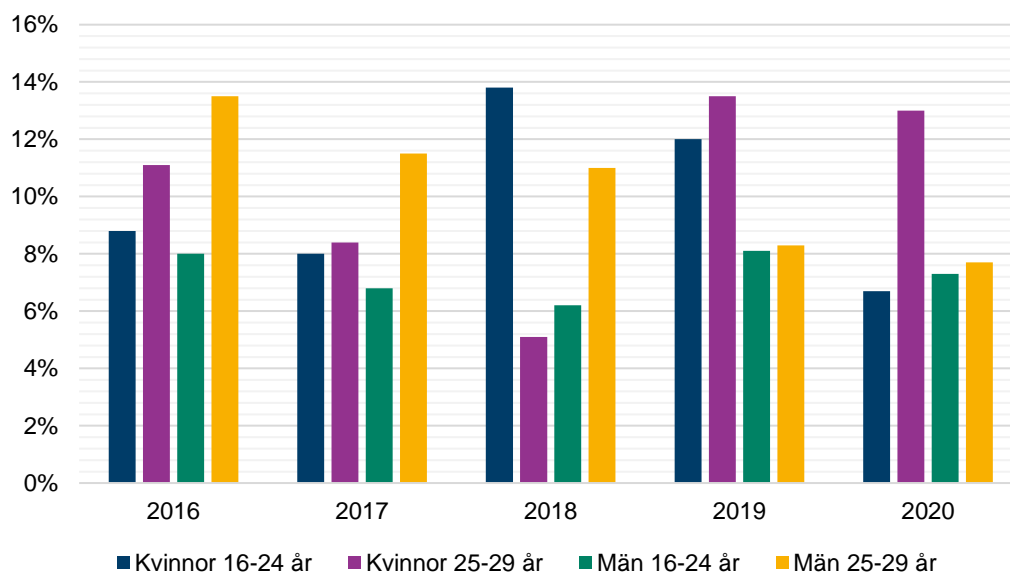
² <https://www.mucof.se/verkytyg/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, UTRIKES födda
 (Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

På grund av små värden visar inte MUCF statistik över utrikes födda UVAS folkbokförda i Storfors 2020, och vi får därför titta på hur länet som helhet jämför sig med rikssnittet.

Värmland har en större andel utrikes födda unga som varken arbetar eller studerar i samtliga grupper förutom män 16-24 år. Länet ligger på ungefär samma nivå som rikssnittet, men skillnaden är större bland män 25-29 år där Värmland har 2,7 procentenheter fler UVAS.

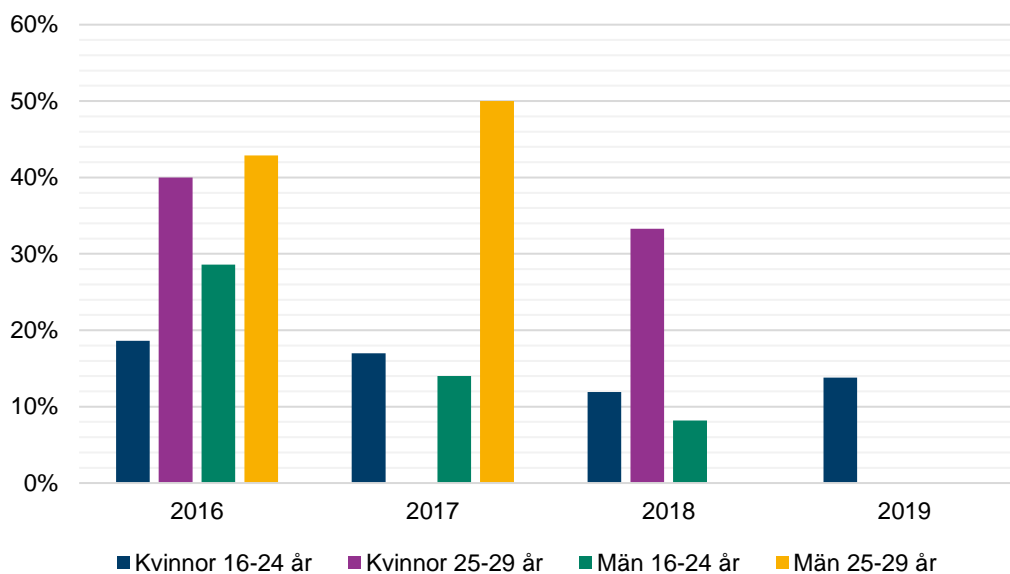

Figur 10: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, INRIKES födda, exklusive gränspendlare

(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Ser vi på hur andelen unga som varken studerar eller arbetar har förändrats över de senaste fem åren ser vi en del skillnader mellan könen och åldersgrupperna.

Bland inrikes födda kvinnor har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 2,1 procentenheter i den yngre gruppen, men ökat med 1,9 procentenheter i gruppen 25-29 år. Bland inrikes födda män har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 0,7 procentenheter i gruppen 16-24 år och med med 5,8 procentenheter i den äldre gruppen.

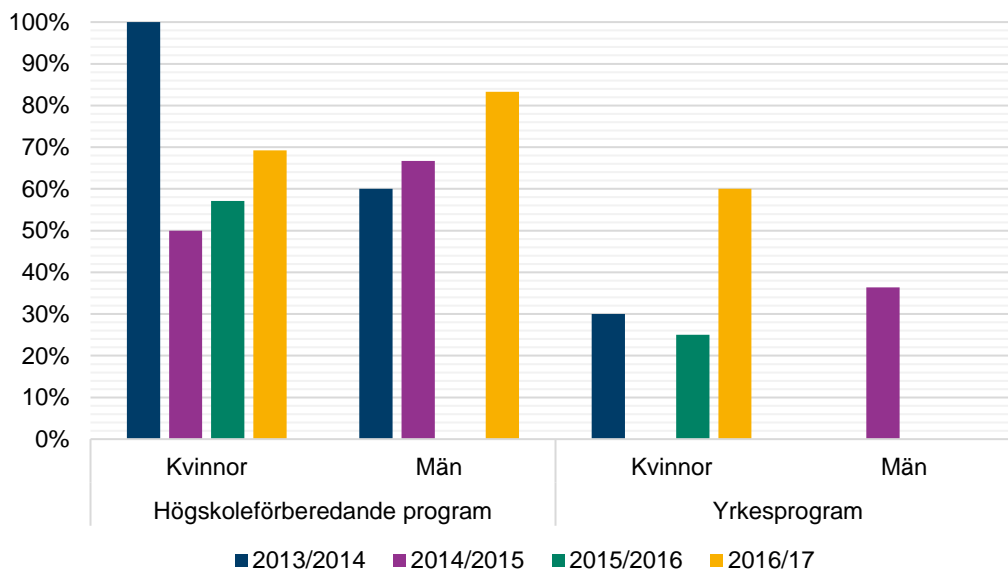

Figur 11: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, UTRIKES födda, exklusive gränspendlare
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

På grund av att data saknas över utrikes födda unga i Storfors som varken arbetar eller studerar för 2020 visar vi bara skillnaderna mellan 2016-2019, och även under denna tid saknar vi en del värden. Där värden saknas vet vi att det är färre än fyra individer, så vi kan ändå dra slutsatsen att det skett förbättringar över tid.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Tittar man på hur andelen elever folkbokförda i kommunen som inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning påbörjat eftergymnasiala studier är bilden blandad i de fyra senaste årskullarna.

Figur 12: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

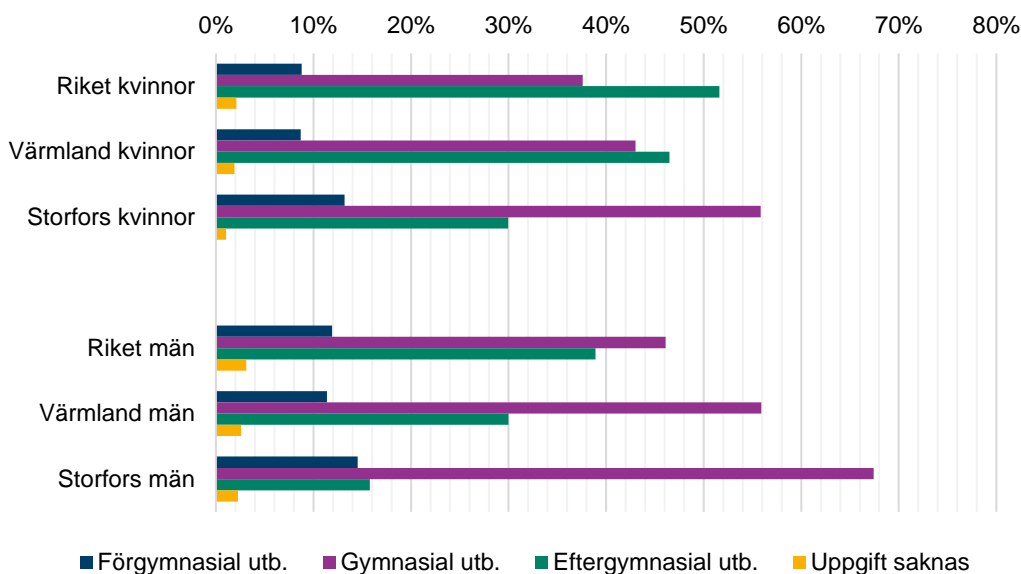
Här drabbas vi återigen av små värden, vilket gör statistiken opålitlig. Små värden gör att varje individs beslut att studera vidare eller inte får stort genomslag på den procentuella fördelningen och vi ser drastiska svängningar från år till år. I snitt har kullarna i Storfors omfattat 17 kvinnor och 19 män de senaste fyra åren, varav 8 kvinnor och 5 män på högskoleförberedande utbildningar och 9 kvinnor och 11 män på yrkesprogram.

Bland kvinnorna i Storfors som gått en högskoleförberedande utbildning på gymnasiet har det under de fyra senaste åren varit mellan 50 och 100 procent som gått vidare till en högre utbildning tre år senare. Av de män i Storfors som gått en högskoleförberedande gymnasieutbildning har andelen varit mellan 0 och 83 procent. Dessa spann är bevis på att små värden gör statistiken mindre användbar.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som läser vidare på högskola, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Generellt är det dock en större andel kvinnor än män som går vidare från yrkesprogram till en eftergymnasial utbildning.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial och gymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

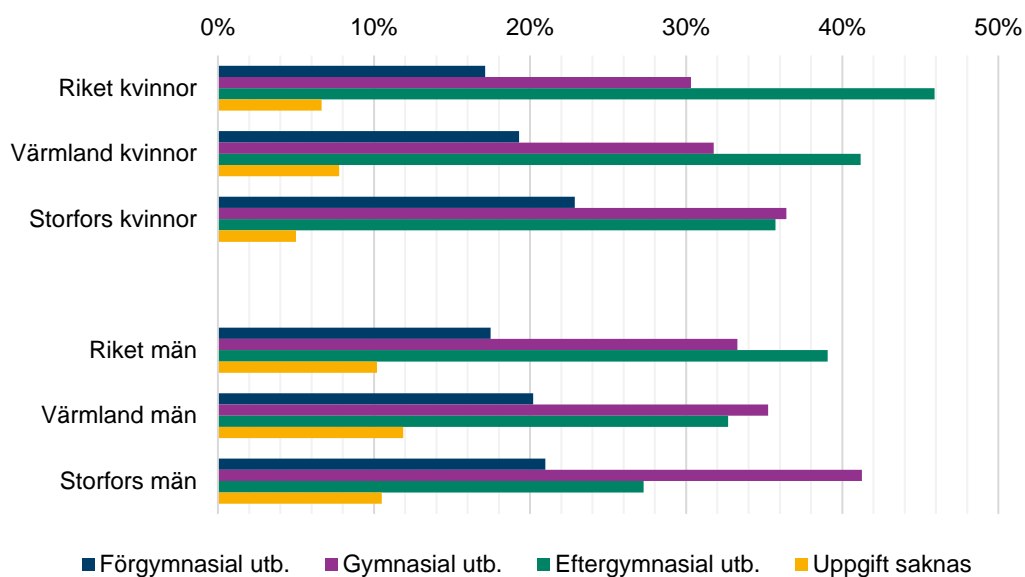
Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2021
(Källa: SCB)

Det är fler invånare mellan 25-64 år i Storfors vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial eller gymnasial jämfört med Värmland och riket. Storfors halkar alltså efter vad gäller eftergymnasial utbildning.

I Storfors är det 30 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 47 procent av de värmländska kvinnorna och 52 procent av kvinnorna i riket. I Storfors är det istället 69 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 52 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Storfors är det 16 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial utbildning, jämfört med 30 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Storfors 82 procent, jämfört med 67 procent i Värmland och 58 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Storfors en procent där uppgift om utbildning saknas, en procentenhet färre än i övriga Värmland och i riket. Bland männen i Storfors är det två procent som saknar uppgift om utbildning, även det en procentenhet färre jämfört med övriga Värmland och riket.

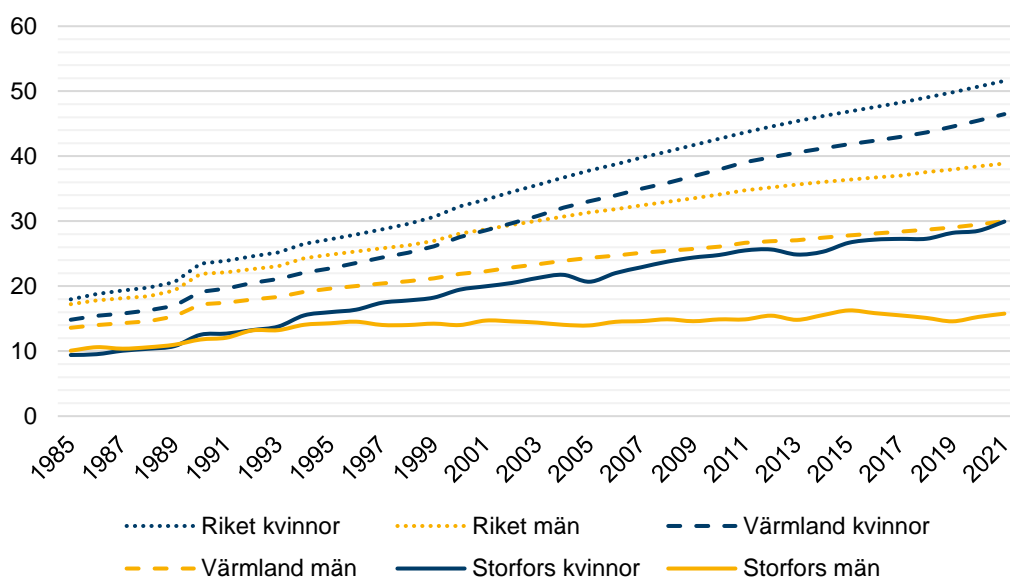
Figur 14: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2021
(Källa: SCB)

Bland de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år i Storfors är det 36 procent vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 41 procent av de utrikes födda kvinnorna i länet och 46 procent på riksnivå. I Storfors är det 59 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 51 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Storfors har 27 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 33 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Storfors 62 procent, jämfört med 55 procent i Värmland och 50 procent i riket som helhet.

Ser vi enbart på utrikes födda är det alltså en större andel av de utrikes födda kvinnorna och männen som har eftergymnasial utbildning jämfört med snittet för samtliga invånare mellan 25-64 år i Storfors.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Storfors fem procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med åtta procent i Värmland och sju procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Storfors tio procent, jämfört med 12 procent i Värmland och tio procent i riket.

Figur 15: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2021
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen mellan 25-64 år som har en eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 36 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män.

I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 52 procent 2021. Andelen män med högre utbildning ökade från 17 procent till 39 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 34 procentenheter ökade andelen män med knappt 22 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var skillnaden drygt 12 procentenheter.

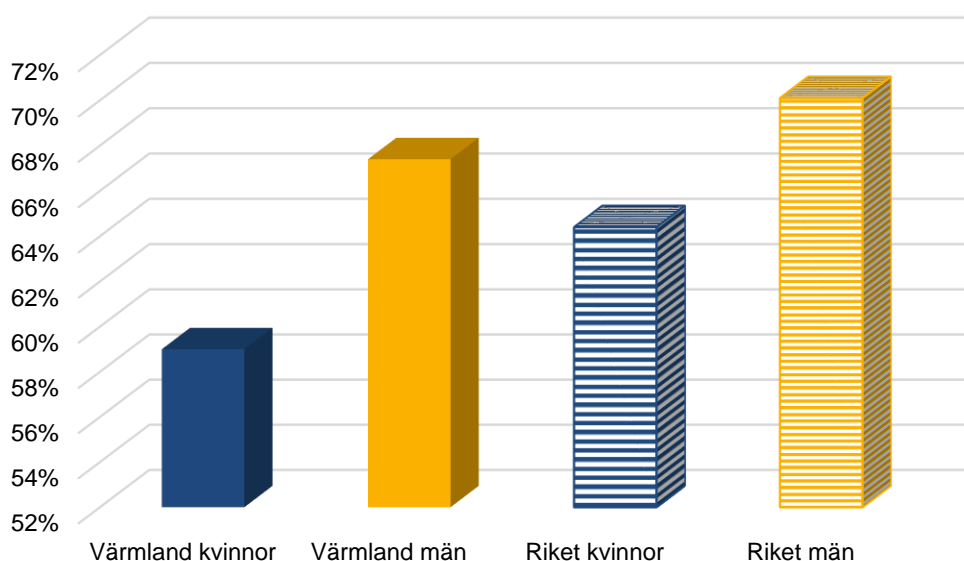
I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 47 procent 2021. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 32 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2021 var skillnaden 16 procentenheter.

I Storfors ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från nio procent 1985 till 30 procent 2021. Andelen män ökade från tio procent till 16 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 21 procentenheter ökade andelen män med sex procentenheter, och männens kurva har varit i princip plan under de senaste 20 åren. 1985 var det en procentenhet färre kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var det istället en skillnad på 14 procentenheter till kvinnornas fördel.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 16: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Det är dessutom vanskligt att jämföra 2021 års siffror med tidigare år, på grund av att arbetskraftsundersökningarna (AKU) sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

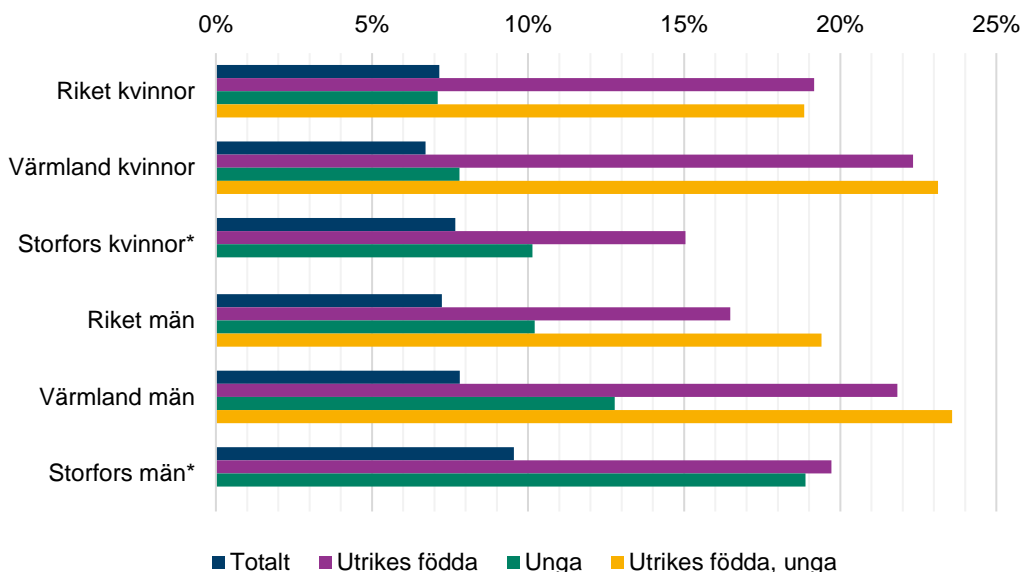
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 17: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

*I december 2021 var det noll procent arbetslöshet bland utrikes födda unga kvinnor. Det var inte noll procent arbetslöshet bland utrikes födda unga män, men de var så få att Arbetsförmedlingen inte visar dem av risk för identifiering.

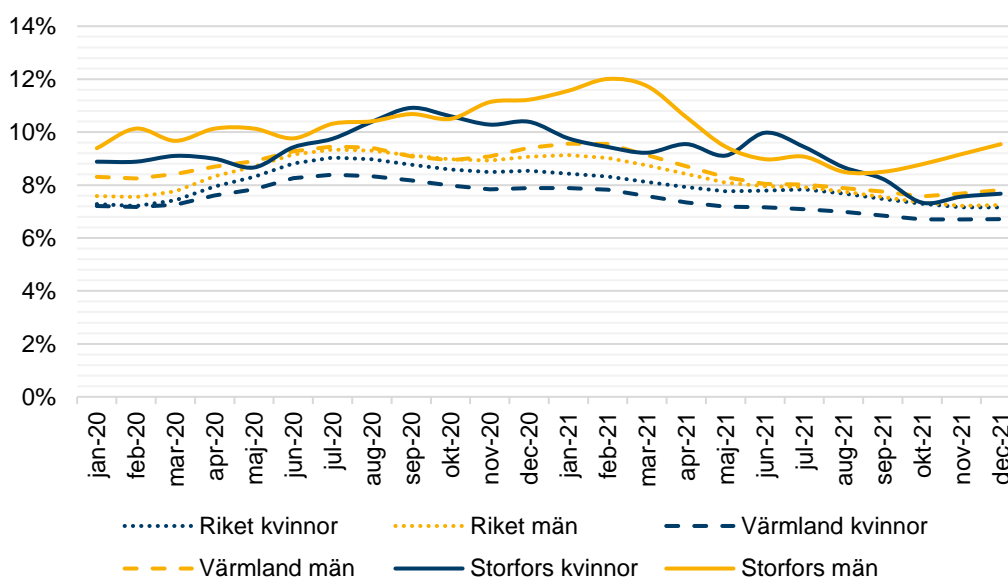
Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

På riksnivå var arbetslösheten bland både kvinnor och män 7,2 procent i december 2021. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,7 procent och bland män 7,8 procent. I Storfors var arbetslösheten bland kvinnor 7,7 procent och bland män 9,5 procent.

I riket var 19,2 procent av de **utrikes födda** kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 16,5 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 22,3 procent och bland männen 21,8 procent. I Storfors var 15,0 procent av kvinnorna och 19,7 procent av männen arbetslösa.

Bland **unga 18-24** år var arbetslösheten i december 7,1 procent bland kvinnorna på riksnivå och 10,2 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 7,8 procent och bland männen 12,8 procent. I Storfors var 10,1 procent av kvinnorna och 18,9 procent av männen mellan 18 och 24 år arbetslösa.

Bland **unga som är utrikes födda** var arbetslösheten i december 18,8 procent bland kvinnorna och 19,4 procent bland männen i riket. I Värmland var 23,1 procent av kvinnorna och 23,6 procent av männen arbetslösa. Bland utrikes födda unga i Storfors var inga av kvinnorna arbetslösa och för få män för att Arbetsförmedlingen skulle visa dem i statistiken.

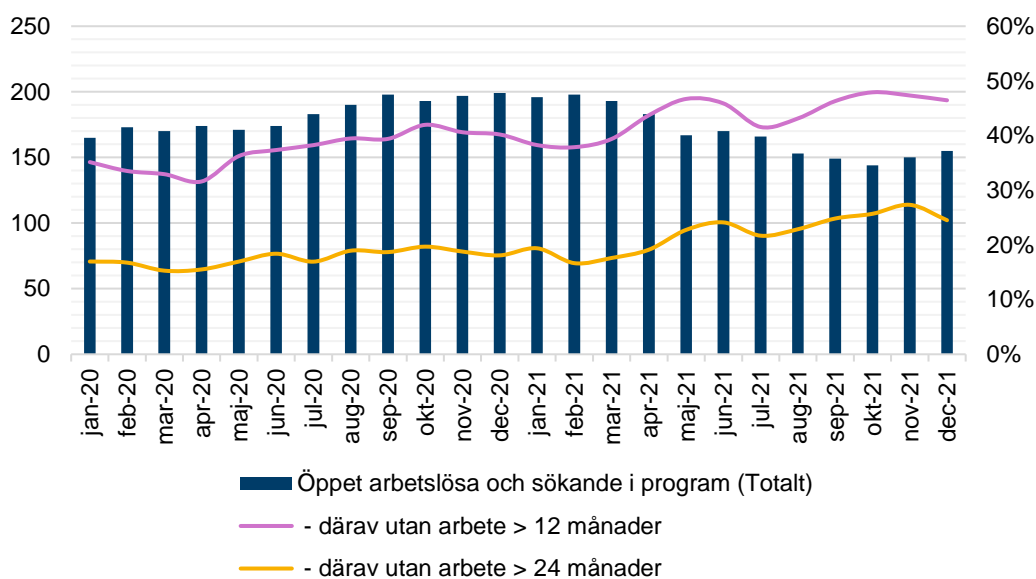
Figur 18: Andel arbetslösa kvinnor och män i riket, länet och kommunen, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Storfors (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Arbetslösheten bland både kvinnor och män i Storfors har varit högre än läns- och rikssnitten hela perioden januari 2020 till och med december 2021. Den högsta arbetslösheten bland kvinnorna i Storfors uppmättes i september 2020 och den högsta arbetslösheten bland männen var i februari 2021.

Arbetslösheten på läns- och riksnivå följer pandemins utveckling med en viss eftersläpning från framför allt första och andra vågen där vi ser påverkan under sommaren 2020 och framåt årsskiftet 2021. Lokalt kan männens kurva sägas följa den trenden, men arbetslösheten bland kvinnorna i Storfors följer inte pandemins effekter lika tydligt.

Bland både kvinnor och män på riks- och länsnivå var arbetslösheten lägre i december 2021 än i januari 2020, och den här trenden syns bara bland kvinnorna i Storfors. Bland kvinnor i Storfors var arbetslösheten 1,2 procentenheter lägre i december 2021 jämfört med januari 2020, men bland männen 0,2 procentenheter högre.

Figur 19: Långtidsarbetslösa kvinnor och män som andel av alla arbetslösa i kommunen, januari 2020 – december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Antalet långtidsarbetslösa har ökat relativt stort i länet som helhet mellan januari 2020 och december 2021.

Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andelen som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

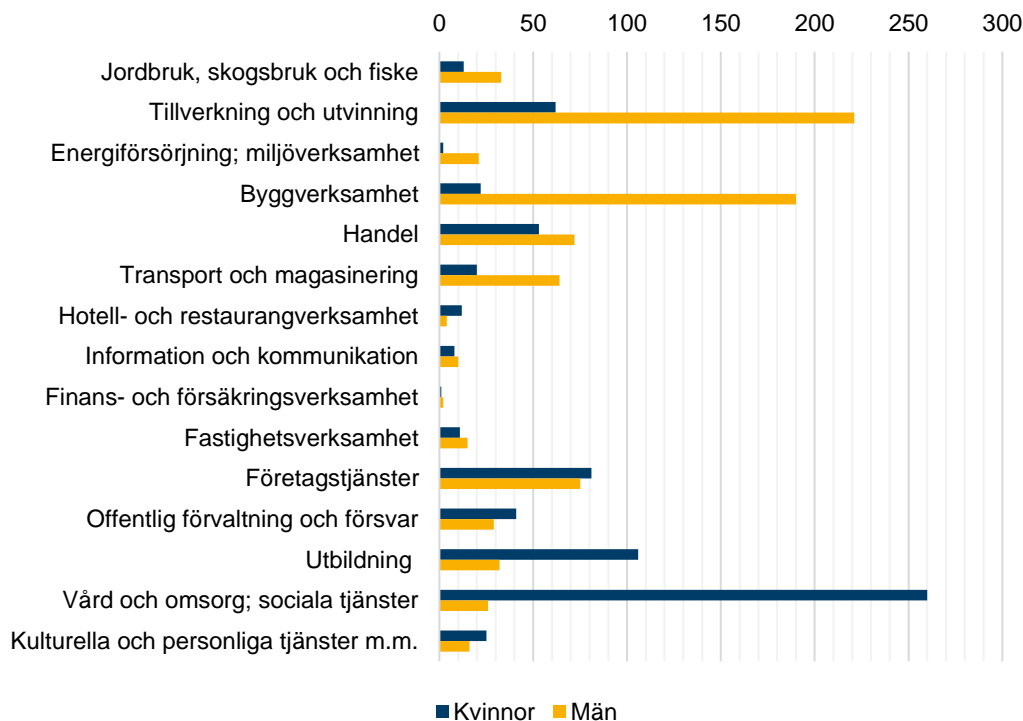
Av samtliga 165 personer som var folkbokförda i Storfors och arbetslösa i januari 2020 var det 58 personer (35 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 28 personer (17 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I december 2021 var det totalt 155 personer som var arbetslösa i kommunen, och av dessa hade 72 personer (47 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 38 personer (25 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

De månader då flest var arbetslösa under perioden var september 2020 och februari 2021, då 198 personer folkbokförda i Storfors var arbetslösa. I oktober 2020 var det flest invånare i Storfors som hade varit arbetslösa i mer än 12 månader, 81 personer. Flest invånare som varit arbetslösa i 24 månader eller mer var det i juni och november 2021, då det var 41 personer.

Sett över hela perioden har antalet arbetslösa i kommunen sjunkit från 165 till 155 personer, en minskning med sex procent. Långtidsarbetslösheten har dock inte minskat, utan gått i motsatt riktning. Antalet personer som varit utan arbete i minst 12 månader har ökat från 58 personer i januari 2020 till 72 personer i december 2021, en ökning med 24 procent. Antalet personer som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 28 till 38 personer, en ökning med 36 procent.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

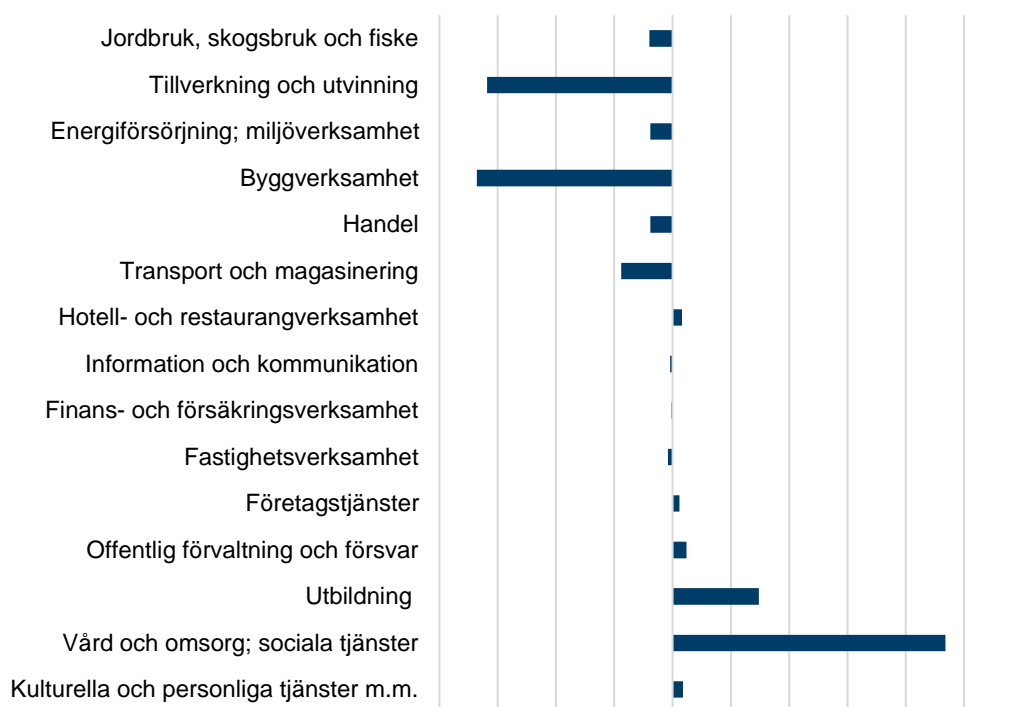
Figur 20: Förvärvsarbetande kvinnor och män 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 722 kvinnor och 821 män mellan 20-64 år och folkbokförda i Storfors som förvärvsarbetade 2020. Av dessa arbetade 5 kvinnor och 11 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster samt inom utbildning. Mer än hälften av kvinnorna, 51 procent (366 kvinnor), i Storfors arbetar inom dessa två näringsgrenar. Bland männen är det istället tillverkning och utvinning samt byggverksamhet som dominerar, och totalt 50 procent (411 män) av de förvärvsarbetande männen mellan 20-64 år i kommunen arbetar i dessa näringsgrenar.

Den bransch där det minsta antalet kvinnor och män i Storfors arbetar är finans- och försäkringsverksamhet.

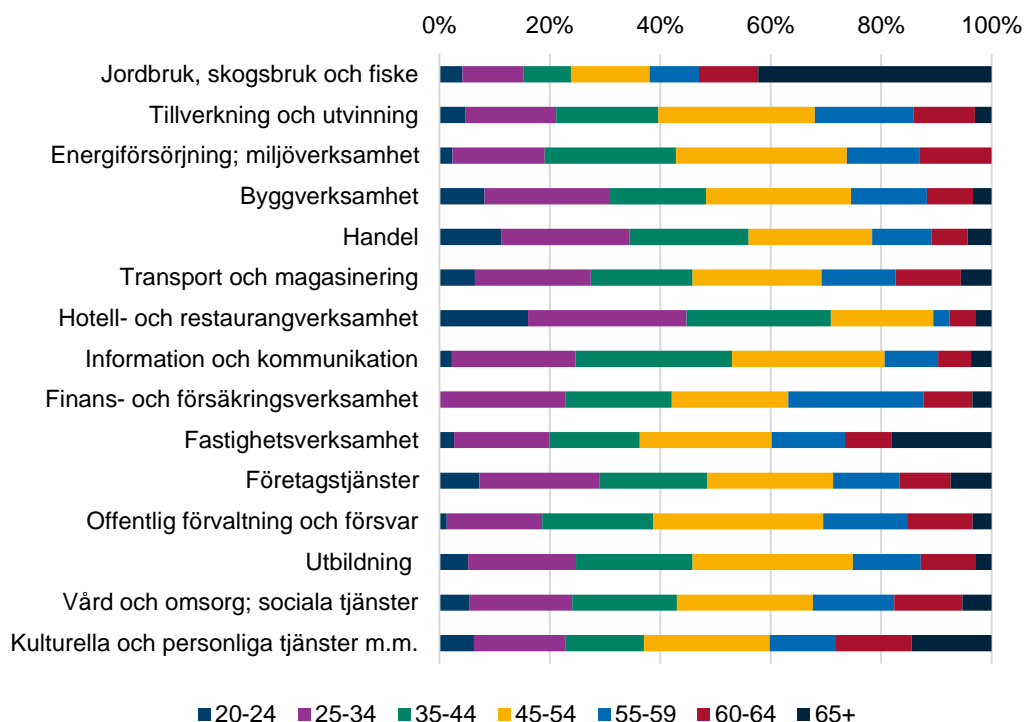
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett stort underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett stort överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Jordbruk, skogsbruk och fiske har den största andelen äldre förvärvsarbetande, där 64 procent av de anställda är 55 år och äldre. Det var dessutom 39 procent av de förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk och fiske som redan 2020 var 65 år eller äldre. Här ingår ett stort antal skogsägare som äger och förvaltar skog och inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men inte desto mindre behöver en yngre generation ta över arbetet.

Hotell- och restaurangverksamhet är den näringsgren som har den största andelen unga anställda, där 81 procent är yngre än 55 år och hälften av de anställda är under 35 år.

